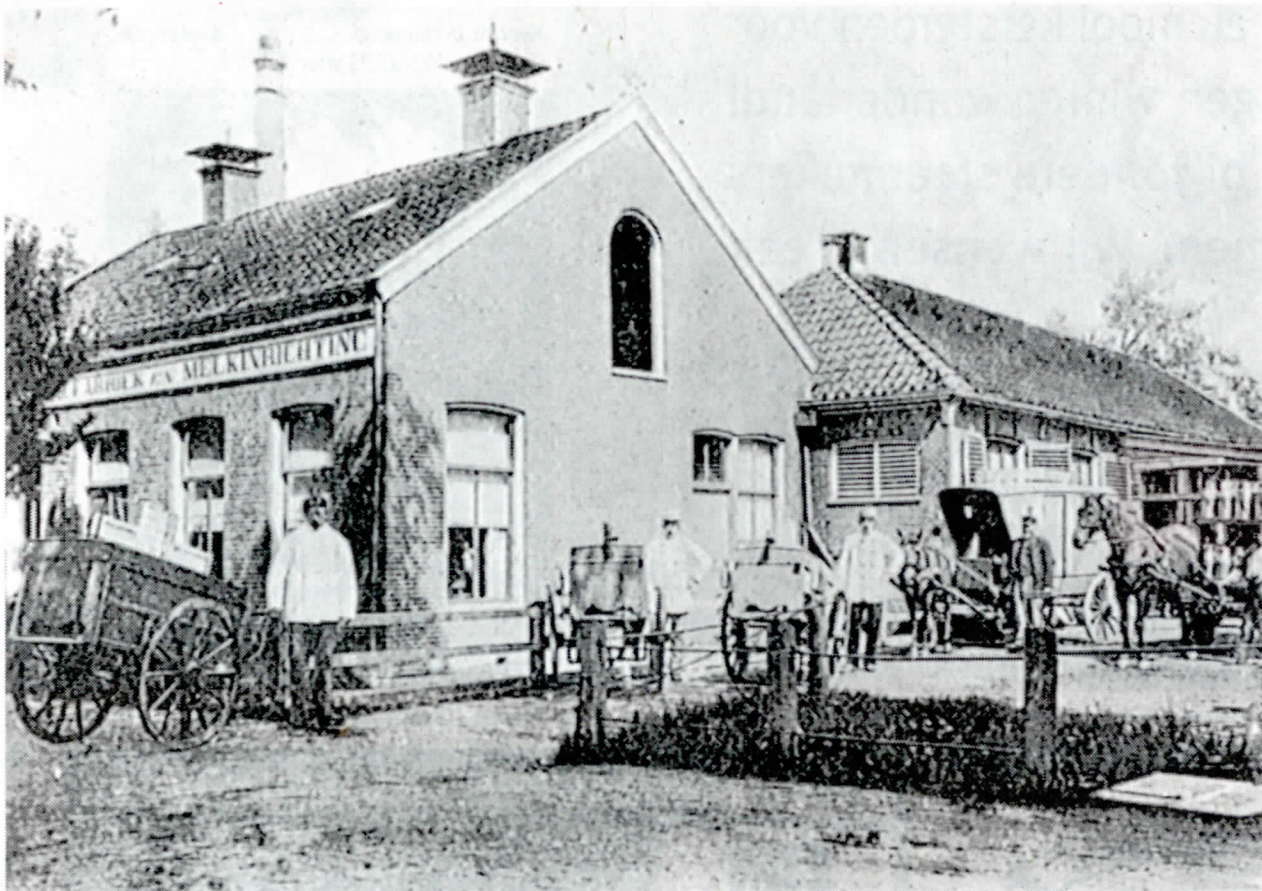

Geschiedenis OZMI vormgegeven in schitterend boek

De Oldambster Zuivelfabriek en Melkinrichting, kortweg OZMI rond 1910.

WINSCHOTEN - Deze donkere adventstijd is een ideale periode voor het lezen van een goed boek. Wanneer je ook nog in regionale geschiedenis geïnteresseerd bent zit je helemaal gebeiteld, want momenteel ligt OZMI, een fabriek van beton in de boekwinkels. En die titel doet elke bladzijde van het boek recht, want het werk is een klein monument geworden. Auteur van het boek is Cees Stolk, dagelijks als journalist verbonden aan het Groninger Dagblad, maar wellicht bekender als schrijver van De hel van Jipsinghuizen en Slikken of Stikken, boekwerken die de sociale geschiedenis van Westerwolde tot leven hebben gebracht. In eerste instantie heb ik mij er dan ook over verwonderd dat uitgerekend Cees Stolk met die achtergrond, bereid gevonden was de geschiedenis van de eerste zuivelfabriek in Groningen aan het papier toe te vertrouwen. Maar na één blik in het boek wordt direct duidelijk wat de auteur bezielde toen hij voor dit onderwerp koos want de historie van OZMI is even kleurrijk, grillig als sociaal bewogen zoals je van een Oost-Groninger bedrijf met zo'n lange traditie kunt verwachten. En Cees zou Cees niet zijn geweest wanneer hij niet een deel van Westerwolde en het Oldambt in zijn boek had kunnen verweven al was het alleen maar om de toon te zetten voor de omgeving waarbinnen een fabriek als de Oldambster Zuivelfabriek en Melkinrichting,

kortweg OZMI, kon gedijen.

Het boek verhaalt de geschiedenis van het rijke Oost-Groningen waar velen werk vonden in de stro, de karton en het meel, maar evenzo velen werkloos geworden zijn. Parallel aan deze ontwikkelingen stond de veehouderij, een branche die in een kwaad daglicht was komen te staan vanwege de vele besmettelijke ziekten onder het Oldambster vee in de tweede helft van de vorige eeuw. Om aan deze malaise het hoofd te kunnen blijven bieden moesten de boeren niet alleen het veeras verbeteren, maar moest ook de zuivelbereiding worden aangepakt. Dit bracht in februari 1883 vier gezeten boeren, waaronder de bekende uit Nieuw-Beerta afkomstige Boelo Luitjens Tijdens, tot het besluit de NV OZMI als eerste Groninger zuivelfabriek op te richten. De commissie had zich tot doel gesteld een coöperatie neer te zetten maar door de participatie van leden uit de gezeten burgerij van Winschoten kwam hier aanvankelijk niets van terecht. Voormalig wijnhandelaar Jacob Hendrik Phaff en advocaat Harm Hesse waren enkele Winschoters die wel iets zaken in de plannen van de boeren en daarom grif gelden toezegden. Met deze financiële armsglag werd het mogelijk in augustus 1883 de bouw van de fabriek openbaar aan te besteden. Aannemer K. de Groot uit Winschoten was uiteindelijk spek-

koper en hij kon in de latere Grachtstraat de fabriek met woning en allerlei bijgebouwen waaronder een pottenbakkerij realiseren. En zo is het allemaal begonnen. Reeds in april 1884 werd de eerste melk langs de deuren uitgevent. De hele historie van de fabriek met melkoorlog, stakingen, conflicten en fusie passeert vervolgens in het eerste deel van het boek de revue. Het tweede deel van het boek heeft Cees Stolk ingeruimd voor een levensschets van mensen die het allemaal van dichtbij hebben meegemaakt: de werknemers van het bedrijf. Van hoog tot laag in de organisatie mogen ze hun zegje doen of worden er herinneringen aan personen opgehaald. Vooral de in 1983 overleden directeur Harm 'Kappie' Postma blijft niet onbesproken. In al zijn gedrevenheid en fanatisme was hij de vleesgeworden mister OZMI, die niet alleen het bedrijf en warm hart toedroeg maar ook met menigeen een stevig robbertje heeft uitgevochten. Juist dit soort sappige verhalen maken het boek zo lezenswaardig en vormen een ideale combinatie met de historie van de fabriek uit het eerste deel.

OZMI, een fabriek van beton. Geschiedenis van de eerste zuivelfabriek in Groningen door Cees Stolk Uitgeverij Meinders 1999 ISBN 90.72672.45-3. Prijs fl 29,90.

STR 13L 8-12-99